

Uvodnik

Piše
Zlatko CRNČEĆ

Nitko ne zna što će biti

Ovakva utrka u naoružavanju nije viđena od 1914. Sve ovo što se događa na geopolitičkom planu kao da sve više sliči na godinu izbijanja Prvog svjetskog rata, iako se neprestano pokušava prodavati kao 1939. Velike sile - SAD kao još uvijek najjača, tek nešto slabije Kina i Rusija, počele su se natjecati u borbi za prostor, sirovine, tržišta i kolonije. A za to su im potrebne jake oružane snage, pa će sve te strane početi trošiti sve veći dio BDP-a za tu namjenu. Čak će i socijaldemokrati opet kao i 1914. u svim zemljama radosno podizati ruke za ratne kredite.

Odnosno točnije to će se dogoditi samo u EU-u. Jer socijaldemokrata ima samo u Europi. U Sjedinjenim Državama, Kini i Rusiji ih nema. U Americi bi svatko tko bi se deklarirao kao socijaldemokrat počinio politički harakiri. U Rusiji su manje više zabranjeni, Kinom vladaju komunisti. Uglavnom, EU se odlučio početi radikalno naoružavati kako bi mogao igrati ravnopravnu globalnu utakmicu s ove tri vojno najjače svjetske države.

Obično novinarska forma kakav je ovaj članak daje jasna stajališta autora i redakcije o nekoj situaciji i događaju. Ali ovdje je to nemoguće. Da bih imao jasno stajalište trebao imati sve ili barem većinu relevantnih informacija. A do njih je nemoguće doći jer se najčešće nalaze na tako visokoj razini da je do njih i velikim svjetskim medijima nemoguće doći. Ili naprosto i ne postoje. Na primjer, informaciju o tome koji su sljedeći Trumpovi potezi oko Ukrajine možda ne zna ni on sam. Pa je stoga nemoguće ni dati jasnu ocjenu plana Europske komisije o ulaganju stotina milijardi eura na naoružavanje. Jer ako Trump zaista Europu ostavi Putinu, onda ovo što je jučer iznijela Ursula von der Leyen itekako ima smisla. Putin bi nakon tri godine ratovanja mogao prema Bruxellesu imati puno gnardnije zahtjeve od onih s kojima je izlazio krajem 2021. i na samom početku 2022. Pa stoga ima logike da Europa želi biti što spremnija i za takav razvoj događaja.

Ali opet logika bi bila da je Europa za što brže postizanje primirja s Rusijom koja je u ovom trenutku puno jača od nje. Pa bi joj par godina bilo kakvog primirja poslužilo za kupovanje vremena u kojem bi dovoljno vojno ojačala da je Putin mora početi shvaćati puno ozbiljnije nego dosad. Međutim, EU inzistira na nastavku rata s Rusijom čak i u slučaju da Trump zaista izvuče Ameriku ne samo iz ovog sukoba nego i njenu vojsku fizički iz europskog kontinenta. Kada se vodi neki rat, obično onom koji je slabiji odgovara primirje da bi dodatno ojačao.

Nije baš jasna ni Trumpova motivacija. Ako zaista natjera Europu da radikalno i brzo jača svoju vojnu industriju zbog tog jer je on ostavlja na milost i nemilost Putinu, bio bi to veliki udarac za američke proizvođače oružja koji sada ima velike profite jer i Europa masovno kupuje američko oružje jer ne proizvodi dovoljno svojeg. U Americi je tamo prije nekoliko desetljeća bilo ostalo ipak dovoljno mudrosti da barem vojnu industriju ne preseli u Kinu. Puno Amerikanaca je zaposleno u njoj. A ako Europa prestane kupovati američko oružje, malo je vjerojatno da će ga početi kupovati Rusija i Kina.

Nije baš jasan EU i zbog toga jer što ako za četiri godine u Bijelu kuću uđe neki novi Clinton, Obama ili Biden. Odnosno demokrat koji bi stvari možda vratio ne baš na tvorničke postavke, a onda barem na studeni 2024. Na situaciju u kojoj su Amerika i Europa opet najbolji prijatelji koji opet zajedno beskonačno ratuju protiv Rusije. Situacije u kojoj Amerika opet očekuje od Europe da kupuje njeno oružje, a ona će ih onda zauzvrat braniti od Rusije. Ni taj scenarij nije uopće nemoguć.

Uglavnom svaki geopolitički komentator koji ima jasna stajališta - naprosto blefira. Čak i oni koji pišu za vodeće svjetske medije. Poštenije je priznati da ne znaš nego zaključivati bez osnovnih informacija. A što se tiče Hrvatske super bi bilo da uhvati što više od tih 150 milijardi eura kredit s niskom kamatom i dugoročnom otplatom. I da razvije neku industriju koja bi mogla nastaviti funkcionirati čak i ako kojim slučajem i čudom ova svjetska kriza miroljubivo završi. Opet će nam izgleda kapnuti kakva dodatna milijarda iz europskih fondova.

OBUSTAVA RADA Jučer diljem Hrvatske štrajkalo više od 37 tisuća

Učenica: Došli onda otišli na

Sindikati su zadovoljni visokim odazivom, koji, istaknuo je Željko Stipić, nije spriječila ni izvanredna sjednica Vlade na kojoj je donesena odluka o neplaćanju štrajka. Radi se, veli Stipić, o »last minute« zastrašivanju koje je čak i pomoglo odazivu

U OŠ »Nikola Tesla« nastavnike koji su se odlučili štrajkati nedolaskom na nastavu podržao je dio učenika

Ljerka BRATONJA
MARTINOVIĆ, Doris
BABIĆ, Matea ČELEBIJA,
Ivana PAUŠIĆ, Ingrid
ŠESTAN KUČIĆ

Više od 37 tisuća učitelja, profesora i drugog osoblja odazvalo se jučerašnjem jednodnevnom štrajku upozorenja u osnovnim i srednjim školama i na fakultetima, a mnoge su škole zbog toga bile bez nastave. Zagrebačka XIII. gimnazija već je dan ranije na internetskim stranicama škole objavila kako svi djelatnici štrajkaju, da nastave nema i da je školska zgrada otvorena do 14 sati, ako netko od učenika želi doći u školu.

Pravo stanje

I zagrebačka IX. gimnazija odustala je od pokušaja organizacije rada jer su svi bili u štrajku, a Elektrotehnička škola u Zagrebu osigurala je po dva do tri sata nastave po turnusu. I u riječkim školama učenici su mahom ostali bez nastave, a dok su neke škole već u startu dale obavijest da se nastava zbog štrajka neće održati, negdje su učenici pravo stanje stvari saznali tek u školi.

- Došli smo u školu u osam, a nismo imali nijedan sat. Prvo nije bilo profesorice iz hrvatskog pa smo išli na kavu, a onda smo od ostalih učenika doznali da je većina profesora u štrajku. Organizacija je bila kaotična, rekli su da dodemo u školu, a kad smo u zbornici pitali jesu li profesori u štrajku i tko je na nastavi, nitko nam

IGOR SOBAN/PIXSELL

Ovo nije posljednji korak. Sindikati su spremni na pritisak sve dok Vlada ne sjedne s nama za stol i ne postignemo dogovor

Željko Stipić

nije znao ništa odgovoriti, ispričala nam je učenica Prve sušačke gimnazije u Rijeci.

Ona i njeni kolege podržavaju štrajk prosvjetara i odgovornost pripisuju Vladi, a najviše se, kaže, boje nadoknada subotom i eventualnog produženja školske godine, ako se sindikalne akcije nastave.

- Podržavam štrajk, profesori trebaju imati veću plaću, ali je država to trebala osigurati i bez štrajka, zaključuje riječka gimnazijalka.

Neke su škole, gdje je u štrajku bio manji broj djelatnika, radile uredno. Među njima je OŠ Srdoči, najveća riječka škola, gdje je u štrajku prema

riječima ravnatelja bilo deset učitelja od njih ukupno 65.

- Nekako smo uspjeli pokriti nastavu zamjenama, svi su na nastavi, nekako se krpamo, rekao nam je ravnatelj Ivan Vukić. Onima koji su odradili sate umjesto kolega u štrajku bit će plaćeni prekovremeni sati. Ministarstvo je, kaže Vukić, školama dalo upute da se ljudima koji mijenjaju to plati.

Nacionalni ispiti održani

Nacionalni ispiti iz prvog stranog jezika jučer su se unatoč štrajku održali u najvećem dijelu osnovnih škola u zemlji. Od 883 škole koje su

Fuchs: Nema brojki jer ne kanim njima manipulirati kao sindikati

Za razliku od svih dosadašnjih štrajkova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih nije izašlo s podacima o broju zaposlenih u štrajku.

- Neću iznositi podatke jer ne kanim manipulirati s brojkama, kao što to rade sindikati. Za nas su ljudi u štrajku samo oni koje smo identificirali kroz centralni obračun plaća. Ne možemo zbrajati kruške i jabuke pa da netko kaže ja sam u štrajku, ustvrdio je Fuchs i najavio da će zahvaljujući tome po prvi put imati egzaktni podatak.

PAPA FRANJO JAKO DOBRO

RIM ▶ Upala pluća koju ima papa Franjo je pod kontrolom, objavili su jučer iz Vatikana. Također mu sve manje treba terapija kisikom visokog protoka, a zdravstvena slika je u normalnim para-

metrima. Jučer je Papa u bolnici služio svetu misu te nastavio s fizioterapijom. Koliko se Papi stanje poboljšalo, govori i činjenica da iz Vatikana još nisu odlučili hoće li otkazati njegovo sudjelovanje u

obredima Velikog tjedna. Objavljena je i Papina poruka za Dan molitve za zvanja koji će ove godine biti 11. svibnja. Napisao je da je svaki poziv znak nade.
- Svako nas zvanje otvara poslanju

da budemo Kristova prisutnost tamo gdje su svjetlo i utjeha najpotrebniji. Na poseban su način laici pozvani biti »sol, svjetlo i kvasac« Kraljevstva Božjega, poručio je. (J. K.)

suća učitelja i nastavnika u školama i na fakultetima, pa su mnoge škole bile bez nastave

Smo u školu, kavu, pa doma

U zadarskim osnovnim školama krah štrajka

U većini osnovnih škola štrajkalo je tek nekoliko djelatnika

U zadarskim osnovnim školama došlo je do kraha štrajka, u većini škola štrajkalo je tek nekoliko djelatnika, dok su u srednjim školama zabilježene veće brojke »štrajkaša«.

Na primjer, iako je zadarska Osnovna škola Petra Preradovića bila na objavljenom popisu škola koje će u štrajku, roditelji učenika dobili su obavijest da se nastava i sve planirane aktivnosti odvijaju prema uobičajenom rasporedu, a ravnatelj Ante Barać potvrdio nam je kako je u štrajku tek četvero učitelja od njih 87.

- U našoj školi nema članova sindikata Preporod, vjerojatno su učitelji bili malo zbunjeni. Većina učitelja je u Sindikatu hrvatskih učitelja (SHU). U štrajku je četvero učitelja koji, koliko znam, nisu u sindikatu. Jesu li u međuvremenu pristupili, ne znam, o tome ne vodim računa, govori Barać.

U skladu s tim, provode se i nacionalni ispiti, razredna nastava funkcionira potpuno normalno, a predmetna nastava, kako je i planirano, započinje nakon nacionalnih ispita.

- Promijenili smo raspored, učitelji unutar kolektiva mijenjaju ove koji su u štrajku, dobit će prekovremenu naknadu za to, kaže Barać.

Slična je situacija i u Osnovnoj školi Šimuna Kožičića Benje Zadar, koja je također bila na objavljenom popisu. Međutim, kako saznajemo od ravnatelja Dražena Adžića, štrajku samo dvije djelatnice od njih ukupno 120.

U srednjim školama štrajk je bio znatno uspješniji nego u osnovnim, pa je primjerice u Srednjoj školi Biograd na Moru štrajkalo 20 djelatnika od njih 51.

Zanimljivo je da su u Medicinskoj školi Ante Kužmanića Zadar štrajkali svi djelatnici te nastava nije organizirana.

- U jutarnju smjenu došao je manji broj učenika, ti su učenici po učionicama ili u knjižnici. Onim učenicima koji su htjeli otići kući, to smo i dopustili, kaže ravnateljica Medicinske škole Anita Basioli.

Osječani poručili: Ovo je pitanje dostojanstva profesije

Učitelji suočeni s nepravdom pri napredovanju

Štrajkalo se i u Osječko-baranjskoj županiji. Iz kabineta župana Osječko-baranjske županije rekli su da je štrajkom obuhvaćeno svih 26 srednjih škola kojima je Županija osnivač, sa značajnim postotkom radnika u štrajku. U sva četiri učenička doma je organizirana prehrana i briga o učenicima. Nikola Čuraj, sindikalni povjerenik Školskog sindikata Preporod iz 2. gimnazije Osijek, naglasio nam je pak da se najavljeni štrajk od 8 do 12 sati odnosi na sve djelatnike u školama, ne samo na nastavnike.

- Najbitnije je napomenuti da je ovo štrajk ne samo učitelja nego svih radnika i radnica u školi, počevši od spremačica pa do učitelja, računovođa, tajnice, administrativnog osoblja, domara, pedagoga. Svi oni mogu sudjelovati u štrajku. U našoj školi 34 radnika ili radnica sudjeluje u štrajku, izjavio je Čuraj, dodajući da u ovoj školi niti jedan razred danas nije imao potpunu nastavu, a u većini razreda uopće nije bilo moguće organizirati nastavu.

Ni neki učenici se nisu pojavili.

- Ovo nije pitanje samo naknada već i dostojanstva profesije, politike prema obrazovnom sustavu i njegove budućnosti. Obrazovanje je važno. Imamo situaciju u kojoj su neka radna mjesta, poput spremačica, računovođa i tajnica, direktno potplaćena u usporedbi s istim pozicijama u državnim javnim službama, dok su učitelji suočeni s nepravdom pri napredovanju, odnosno samog deset posto njih uspije napredovati na poslu, istaknuo je Čuraj.

- Ovo nije posljednji korak. Sindikati su spremni na pritisak sve dok Vlada ne sjedne s nama za stol i ne postigne dogovor, najavljuje Stipičić. Sljedeći korak ne želi otkriti, ali će, tvrdi, uslijediti vrlo brzo.
- Smisao sindikalne akcije je da svaki idući korak bude moćniji. Nećemo se ponavljati, ni biti slabiji. Ako mislite da će nam faliti mašte, neće, poručuje. Iz drugih obrazovnih sindikata otkrili su, pak da će se osim višednevnih štrajkova ići i na model štrajkova iznenađenja, po županijskim razinama.

Oprečni stavovi

Oprečni stavovi obrazovnih sindikata o štrajku i jučer su došli do izražaja. Ovo je, naveo je Stipičić, prvi štrajk u obrazovanju koji nezakonitim proglašava drugi sindikat, umjesto da se solidarizira s drugim sindikatima. A Vlada, koja obično prijeti, sada šuti o nezakonitosti štrajka. Posljedica je, tvrdi Stipičić, priklanja nje članova SHU-a koji žele

u štrajk suprotno stavu svog sindikalnog vodstva. Iz SHU-a su uzvratili protuoptužbama, pa je tako Sanja Šprem izjavila da se članove SHU-a vrijeđa, omalovažava i proziva izdajnicima jer nisu spremni ući u štrajk upitne zakonitosti. Sanja Šprem očekuje da će Vlada podnijeti nadležnom sudu zahtjev za proglašenje štrajka nezakonitim, a i ministar obrazovanja Radovan Fuchs jučer je dao do znanja da u slučaju da štrajk potraje »Vlada ima drugih mehanizama«, iako je priznao da u

ŠTRAJKOVI IZNENAĐENJA

Iz dijela obrazovnih sindikata otkrili su da će se osim višednevnih štrajkova ići i na model štrajkova iznenađenja, po županijskim razinama

U pulskoj gimnaziji štrajkalo više od 70 posto osoblja

Štrajk je održan u većini pulskih škola

U Istarskoj županiji Sindikat Preporod ima podružnicu u 19 osnovnih i srednjih škola. Osim u školama gdje Sindikat ima podružnicu, u desetak škola su i pojedinačni članovi Sindikata te su tako primjerice i u Osnovnoj školi Poreč štrajkali pojedinačni članovi Sindikata.

Ravnatelj pulske Gimnazije Nikola Vujačić kaže da je u toj školi štrajkalo više od 70 posto osoblja.

- S obzirom na veliki broj nastavnika u štrajku, nismo mogli organizirati nastavu pa u tom kontekstu učenici nisu došli u školu. U četvrtak škola normalno radi, rekao je Vujačić.

Iz Tehničke škole Pula rekli su nam da je na nastavi bilo nešto manje od 100 učenika odnosno njih oko 15 posto.

- Kako će se nadoknaditi nastava za ostalu djecu, još uvijek ne znamo. To će odlučiti ministarstvo, kratko nam je komentirao ravnatelj škole Romeo Šain.

Iz osnovne škole Monte Zaro kažu da su u školi djelatnici većinski bili u štrajku jer su dio Sindikata Preporod. Nastava je bila organizirana u samo jednom razrednom odjelu za djecu koja su došla na nastavu jer, kako su nam kazali, imaju pravo na obrazovanje. Nacionalni ispiti iz engleskog jezika za učenike osmih razreda su provedeni.

Od osnovnih škola kojima je osnivač Istarska županija, prema podacima ravnatelja na području Istre, danas je štrajku pristupilo njih 12, što je u postocima nešto malo manje od sedam posto djelatnika škola, dok 13 istarskih osnovnih škola nije u štrajku, kako saznajemo od pročelnice za obrazovanje, sport i tehničku kulturu Istarske županije Patricije Percan. Od 21 srednje škole kojima je osnivač Istarska županija, sve su danas u štrajku, te u njima štrajka 64 posto djelatnika, u nekima više u nekima manje.

Hrvatskoj nema zakonskih mehanizama sprječavanja štrajka zbog prava djece na obrazovanje.

- Druga stvar je zabrana, odgoda i neplaćanje dana provedenog u štrajku. Plaćat će ga sindikati, a ukoliko štrajk traje dulje vremena, izgubljena nastava se mora nadoknaditi. Nadam se da će učitelji uvidjeti da za ovo što su tri sindikata priredila nastava nema potrebe. Nadam se da neće ići dalje, jer uz sve što je napravljeno za sustav obrazovanja u proteklih šest godina, doista nema razloga za bunt, poručio je Fuchs.

Na ovakve izjave ministra sindikalci imaju spreman odgovor.

- Teza da se štrajk neće platiti ne stoji, ako doista bude nadoknade nastave. U tom slučaju štrajk će biti plaćen i koštati će Vladu skuplje jer će nastavnici raditi subotom s predviđenim uvećanjem plaće. Inače će imati sudske sporove, poručio je Stipičić.

Više u srednjim školama

Iako je Sindikat Preporod dan prije jučerašnjeg štrajka objavio popis 28 primorsko-goranskih škola u kojima se nastava neće održati to nije bio slučaj u svim školama s popisa. Primjer za to je OŠ

»Fran Franković« u Rijeci u kojoj je nastava u potpunosti održana, jer kako navodi ravnatelj, Vedran Kosovac, od 77 nastavnika u članstvu Preporoda svega je njih troje.

- U štrajku je bilo samo četvero nastavnika, jer se nastavnica koji su članovi sindikata pridružila još jedna kolegica, kaže ravnatelj.

U OŠ »Nikola Tesla«, uz dio nastavnika koji su se odlučili štrajkati sindikalne akcije nedolaskom na nastavu odlučio je podržati dio učenika.

- Od 86 djelatnika štrajku se odazvalo njih 42, a nastava je djelomično održana. Nacionalni ispiti iz engleskog jezika održani su za osmaše koji su došli u školu. Njih pedesetak pozlo jučer nije došlo na nastavu, navodi ravnateljica Tatjana Bandera Mrakovčić.

Daleko veći odaziv štrajku bio je u srednjoškolskim ustanovama. Navodeći da se nastava u Gimnaziji Andrije Mohorovičića jučer održala za svega dva razreda ravnatelj, Henry Ponte, kaže da su ostali učenici pušteni kući.

- Većina naših zaposlenika je učlanjena u sindikat, a u školi djeluju i Preporod i Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama te su se svi odazvali štrajku, zaključuje Ponte.